

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 29.3.2010
COM(2010)95 τελικό

2010/0065 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, με την οποία καταργείται η απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

1.1. Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η εμπορία ανθρώπων θεωρείται ένα από τα σοβαρότερα εγκλήματα παγκοσμίως, κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σύγχρονη μορφή δουλείας, καθώς και εξαιρετικά επικερδής επιχειρηματική δραστηριότητα για το οργανωμένο έγκλημα. Συνίσταται στη στρατολόγηση, μεταφορά ή παραλαβή προσώπων, η οποία πραγματοποιείται με αναγκαστικά, δόλια ή καταχρηστικά μέσα, με σκοπό την εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής ή της εργασιακής εκμετάλλευσης, την αναγκαστική εργασία, την οικιακή δουλεία ή άλλες μορφές εκμετάλλευσης, μεταξύ των οποίων και η αφαίρεση οργάνων.

Ως εκ τούτου, η απόκριση στην εμπορία ανθρώπων πρέπει να είναι σθεναρή και να στοχεύει τόσο στην πρόληψη και τη δίωξη του εγκλήματος όσο και στην προστασία των θυμάτων του.

1.2. Γενικό πλαίσιο

Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ είναι σημαντικοί προορισμοί της εμπορίας ανθρώπων προερχόμενων από τρίτες χώρες. Είναι, εξάλλου, βέβαιο ότι εμπορία ανθρώπων πραγματοποιείται και στο εσωτερικό της ΕΕ. Από τα διαθέσιμα αριθμητικά στοιχεία, προκύπτει ότι κάθε χρόνο πολλές εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι αποτελούν θύματα εμπορίας προς την ΕΕ ή εντός της ΕΕ.

Η κοινωνικά ευάλωτη θέση των θυμάτων αποτελεί ομολογουμένως την πρωταρχική αιτία της εμπορίας ανθρώπων. Αυτή οφείλεται σε οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες όπως η φτώχεια, οι διακρίσεις λόγω φύλου, οι ένοπλες συγκρούσεις, η ενδοοικογενειακή βία, οι δυσλειτουργικές οικογένειες, καθώς και προσωπικές περιστάσεις όπως η ηλικία ή οι συνθήκες υγείας ή αναπηρίες. Αυτή την ευάλωτη θέση χρησιμοποιούν τα διεθνή δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος για να διευκολύνουν τη μετανάστευση και εν συνεχεία να εκμεταλλευτούν σε μεγάλο βαθμό ανθρώπους με χρήση βίας, απειλών, εξαναγκασμού ή κατάχρησης διαφόρων μορφών όπως π.χ. η δουλεία για χρέη. Το υψηλό επίπεδο των παραγόμενων κερδών αποτελεί πράγματι σημαντική κινητήρια δύναμη αυτού του φαινομένου. Η ζήτηση σεξουαλικών υπηρεσιών και φθηνού εργατικού δυναμικού ευνοούν επίσης το φαινόμενο αυτό.

1.3. Υφιστάμενες διατάξεις στον τομέα της πρότασης

Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία εγκρίθηκε το 1989, επιδιώκει την προστασία των παιδιών από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης. Η υποχρέωση αυτή επεκτείνεται στη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών στο πλαίσιο εμπορίας ανθρώπων.

Το 2000, τα Ηνωμένα Έθνη εξέδωσαν πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος. Το πρωτόκολλο αποτέλεσε την πρώτη ολοκληρωμένη διεθνή νομική πράξη που ασχολείται με την εμπορία ανθρώπων. Μέχρι τον Μάρτιο 2009, το πρωτόκολλο είχε κυρωθεί από 24 κράτη μέλη της ΕΕ,

ενώ είχε υπογραφεί από τα υπόλοιπα 3. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει υπογράψει και εγκρίνει το πρωτόκολλο.

Η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ανάληψη δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων παρέχει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό πλαίσιο που καλύπτει την πρόληψη, τη συνεργασία μεταξύ διαφόρων παραγόντων, την παροχή προστασίας και συνδρομής στα θύματα, καθώς και την υποχρέωση ποινικοποίησης της εμπορίας ανθρώπων. Η εφαρμογή αυτών των μέτρων αναμένεται ότι θα επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις. Η σύμβαση έχει κυρωθεί από 16 κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ άλλα 10 την έχουν υπογράψει και ευρίσκονται στη διαδικασία κύρωσης.

Η απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εκδόθηκε στις 19 Ιουλίου 2002 ως απόκριση σε μια γενικά παρατηρούμενη ανάγκη αντιμετώπισης του σοβαρού ποινικού αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων σε επίπεδο ΕΕ. Τον Μάιο του 2006 η Επιτροπή ενέκρινε έκθεση για την εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο.

Η οδηγία 2004/81/ΕΚ προβλέπει την παροχή βοήθειας και τη χορήγηση τίτλου παραμονής στα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Το 2010, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας 2004/81/ΕΚ και θα εξετάσει τα κατάλληλα μέτρα για να ενισχυθεί περαιτέρω η προστασία που παρέχουν στα θύματα τα κράτη μέλη.

1.4. Συνοχή με τις άλλες πολιτικές και στόχους της Ένωσης

Η καταπολέμηση κάθε μορφής βίας που έχει σχέση με το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων, συνδέεται αναπόσπαστα με τη δέσμευση που ανέλαβε η Επιτροπή στον χάρτη πορείας για την ισότητα των φύλων.¹ Η καταπολέμηση της εμπορίας παιδιών περιλαμβάνεται επίσης στη στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού.² Ο στόχος της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων και της παροχής συνδρομής στα θύματα συνάδει με τις διατάξεις που περιέχονται στην απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες,³ καθώς και με την οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την άδεια παραμονής,⁴ που ασχολείται με θέματα μετανάστευσης και εφαρμόζεται μόνο σε υπηκόους τρίτων χωρών. Όλες οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία ισχύουν στο βαθμό που το θέμα δεν καλύπτεται από την προαναφερθείσα οδηγία. Ο στόχος καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων συνάδει επίσης με την οδηγία 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, σκοπός της οποίας είναι η ευκολότερη πρόσβαση σε αποζημίωση σε διασυνοριακό επίπεδο,⁵ καθώς και με την απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.⁶ Η εμπορία ανθρώπων περιλαμβάνεται στον

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2006-2010 - SEC(2006) 275, COM(2006) 92.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής - Σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού - SEC(2006) 888, SEC(2006) 889, COM(2006) 367.

³ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (2001/220/ΔΕΥ) (ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 1).

⁴ Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές (ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 85).

⁵ Οδηγία 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων (ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 15).

⁶ Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

κατάλογο των εγκλημάτων που οδηγούν σε διαδικασία παράδοσης σύμφωνα με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δυνάμει της απόφασης-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.⁷ Οι προαναφερθέντες στόχοι συνάδουν πλήρως με αυτές τις νομικές πράξεις, καθώς και με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ανάληψη δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων, και με τις εντολές της Europol και της Eurojust.

Κάθε ενέργεια της Ένωσης στον τομέα αυτόν πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και να τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης της ΕΕ) και τη σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ). Κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, τα κράτη μέλη πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με τα δικαιώματα και τις αρχές αυτές.

Η παρούσα πρόταση υποβλήθηκε σε εμπειριστατωμένη εξέταση προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι διατάξεις της είναι απολύτως συμβατές με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως δε με την αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, την απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας, τα δικαιώματα του παιδιού, το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτης δίκης, καθώς και τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποιώνων πράξεων και ποινών.

Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στο άρθρο 5 παράγραφος 3 του Χάρτη της ΕΕ το οποίο απαγορεύει ρητά την εμπορία ανθρώπων. Εξάλλου, το άρθρο 24 του Χάρτη της ΕΕ είναι ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου ότι πολλά από τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων είναι παιδιά. Οι διατάξεις για την παροχή προστασίας και συνδρομής στα θύματα έχουν θετικό αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα. Το δικαίωμα προστασίας από τη δουλεία, την αναγκαστική εργασία και την οικιακή δουλεία έχει αναγνωριστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το δικαίωμα του θύματος σε ακριβή, αμερόληπτη, αποτελεσματική και ταχεία έρευνα συνδέεται επίσης με το θέμα, και θα επιτευχθεί η πραγματική εφαρμογή του με την αυξημένη αναγνώριση του ρόλου του θύματος στην ποινική διαδικασία.

Θα μπορούσαν ενδεχομένως να προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις από τον αυξημένο ρόλο του θύματος στην ποινική διαδικασία, αν αυτός ο ενισχυμένος ρόλος θέτει σε κίνδυνο τα δικονομικά δικαιώματα του εναγόμενου, ιδίως το δικαίωμα σε αμερόληπτη δίκη (άρθρο 47 του Χάρτη της ΕΕ), καθώς και το δικαίωμα υπεράσπισης (άρθρο 48 του Χάρτη της ΕΕ). Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει θεσπίσει σαφείς αρχές για να συμβιβάσει τα αντίστοιχα δικαιώματα του εναγόμενου και του θύματος. Συνεπώς, η πλήρης συμβατότητα με τα δικαιώματα υπεράσπισης διασφαλίζεται από την προσεκτική διατύπωση του νομοθετικού κειμένου, πράγμα που αποτελεί τη βάση για ορθή εφαρμογή από τα κράτη μέλη.

Όπου αυτό είναι αναγκαίο, μπορεί να γίνει η κατάλληλη χρήση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς στήριξη των προσπάθειών των κρατών μελών να συμμορφωθούν προς τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.

⁷ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 190 της 18.7.2002).

2. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

2.1. Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη

2.1.1. Μέθοδοι διαβούλευσης, κύριοι τομείς-στόχοι και γενικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη διαβούλευση

Κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου για την αξιολόγηση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης της ΕΕ ⁸, τον Δεκέμβριο του 2007 η Επιτροπή κυκλοφόρησε ερωτηματολόγιο μεταξύ των κρατών μελών. Απάντησαν 23 κράτη μέλη, καθώς και η Νορβηγία. Τα αποτελέσματα συμπεριελήφθησαν στο έγγραφο εργασίας της Επιτροπής που εγκρίθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2008⁹.

Πραγματοποιήθηκαν τρεις συσκέψεις διαβουλευτικού χαρακτήρα προκειμένου για τη σύνταξη της εκτίμησης των επιπτώσεων. Η ομάδα εμπειρογνομόνων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων συνεδρίασε στις 2 και 3 Οκτωβρίου 2008, και ύστερα από εκτενή συζήτηση εξέδωσε γραπτή γνώμη. Στις 7 Οκτωβρίου 2008, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη διαβούλευσης με εμπειρογνώμονες διαφορετικής προέλευσης, μεταξύ των οποίων κυβερνήσεις, υπηρεσίες επιβολής του νόμου, ΜΚΟ, διεθνείς οργανισμοί και πανεπιστήμια. Εν συνεχεία, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να διαβιβάσουν γραπτές παρατηρήσεις, πράγμα που έπραξαν αρκετοί εμπειρογνώμονες. Στις 17 Οκτωβρίου 2008, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη με εκπροσώπους κρατών μελών.

2.1.2. Συνοπτική παρουσίαση των απόψεων και του τρόπος με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη

- Στη γραπτή της γνώμη, η ομάδα εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εμπορία ανθρώπων ανέφερε ότι κατευθυντήριες αρχές ήταν η ανάγκη θέσπισης του κατάλληλου νομικού πλαισίου σε κάθε χώρα, η ανάγκη ανάδειξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πρωταρχικό θέμα, η υιοθέτηση μιας ολιστικής, συντονισμένης και ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη σύνδεση των κυβερνητικών πολιτικών στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων με τις πολιτικές στον τομέα της μετανάστευσης, ο σεβασμός των δικαιωμάτων των παιδιών, η προαγωγή της έρευνας σχετικά με την εμπορία ανθρώπων και η παρακολούθηση των επιπτώσεων των πολιτικών καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.
- Πολλοί ενδιαφερόμενοι συμφώνησαν στην ανάγκη θέσπισης ειδικών διατάξεων για την ενίσχυση της έρευνας και της δίωξης. Τονίστηκε εν γένει ο καθοριστικός ρόλος των μέτρων για την παροχή συνδρομής.
- Η θέσπιση ειδικής υποχρέωσης για ποινικοποίηση των πελατών που εν γνώσει τους χρησιμοποιούν τις σεξουαλικές υπηρεσίες θύματος εμπορίας δημιούργησε αντιθέσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων. Αρκετά κράτη μέλη τόνισαν ότι οπωσδήποτε η διάταξη αυτή δεν θα πρέπει να είναι δεσμευτική.

⁸ Σχέδιο της ΕΕ για βέλτιστες πρακτικές, πρότυπα και διαδικασίες για την καταπολέμηση και την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων (ΕΕ C 311 της, 9.12.2005, σ. 1).

⁹ Αξιολόγηση και παρακολούθηση της εφαρμογής του σχεδίου της ΕΕ για τις βέλτιστες πρακτικές, τις προδιαγραφές και τις διαδικασίες όσον αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων - COM(2008) 657.

2.2. Συλλογή και χρήση εμπειρογνωμοσύνης

Δεν υπήρξε ανάγκη προσφυγής σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

2.3. Εκτίμηση επιπτώσεων SEC(2009) 358 και σύνοψη της αξιολόγησης επιπτώσεων SEC(2009) 359

Εξετάστηκαν διάφορες επιλογές πολιτικής σε σχέση με την προηγούμενη πρόταση απόφασης-πλαίσιο της 25ης Μαρτίου 2009 με στόχο την αποτελεσματικότερη πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την καλύτερη προστασία των θυμάτων.

- Επιλογή πολιτικής (1): Καμία νέα δράση εκ μέρους της ΕΕ

Η ΕΕ δεν θα αναλάβει καμία δράση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, στο διάστημα που τα κράτη μέλη συνεχίζουν ενδεχομένως τη διαδικασία υπογραφής και κύρωσης της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ανάληψη δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων.

- Επιλογή πολιτικής (2): Μέτρα μη νομοθετικού χαρακτήρα

Η απόφαση-πλαίσιο 2004/629/ΔΕΥ δεν θα τροποποιηθεί. Θα μπορούσαν να θεσπιστούν μη νομοθετικά μέτρα όσον αφορά τα καθεστώτα στήριξης των θυμάτων, την παρακολούθηση, τα προληπτικά μέτρα στις χώρες προορισμού, τα προληπτικά μέτρα στις χώρες προέλευσης, την επιμόρφωση και τη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου.

- Επιλογή πολιτικής (3): Νέα νομοθεσία για τη δίωξη των δραστών, τη στήριξη των θυμάτων, την πρόληψη και την παρακολούθηση

Θα θεσπιστεί νέα νομοθετική πράξη που θα ενσωματώνει τις διατάξεις της υφιστάμενης απόφασης-πλαίσιο, παράλληλα με ορισμένες διατάξεις της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και συμπληρωματικά στοιχεία. Ειδικότερα, η νέα απόφαση-πλαίσιο θα περιλαμβάνει διατάξεις στους τομείς του ουσιαστικού ποινικού δικαίου, της δικαιοδοσίας και της δίωξης, των δικαιωμάτων των θυμάτων στην ποινική διαδικασία, της παροχής συνδρομής στα θύματα, των ειδικών προστατευτικών μέτρων για τα παιδιά, της πρόληψης και της παρακολούθησης.

- Επιλογή πολιτικής (4): Νέα νομοθεσία (όπως στην επιλογή 3) + μέτρα μη νομοθετικού χαρακτήρα (όπως στην επιλογή 2)
- Θα θεσπιστεί νέα νομοθετική πράξη, στην οποία θα ενσωματωθούν οι διατάξεις της υφιστάμενης απόφασης-πλαίσιο και η οποία θα περιλαμβάνει νέες διατάξεις. Η νέα νομοθετική πράξη θα συμπληρωθεί με μη νομοθετικά μέτρα, και ειδικότερα με εκείνα που προσδιορίζονται στην επιλογή 2.
- Με βάση την ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων, κοινωνικών επιπτώσεων και επιπτώσεων στα θεμελιώδη δικαιώματα, οι επιλογές 3 και 4 αντιπροσωπεύουν τη βέλτιστη προσέγγιση στα προβλήματα και επιτυγχάνουν τους στόχους της πρότασης. Η δυνατότητα 4 αποτελεί την προτιμώμενη επιλογή.
- Η Επιτροπή διεξήγαγε εκτίμηση επιπτώσεων που συμπλήρωσε την προηγούμενη πρόταση απόφασης-πλαίσιο της 25^{ης} Μαρτίου 2009 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων, η οποία, τηρουμένων των αναλογιών, ισχύει για την παρούσα πρόταση οδηγίας. Δεδομένου ότι η πρόταση οδηγίας που αναφέρεται στην παρούσα αιτιολογική έκθεση είναι, όσον αφορά το περιεχόμενο, κατ' ουσίαν ταυτόσημη με την προηγούμενη πρόταση απόφασης-πλαίσιο, μπορεί να θεωρηθεί ότι η υφιστάμενη εκτίμηση επιπτώσεων εξακολουθεί να ισχύει και για τη νέα πρόταση. Η σχετική έκθεση ευρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2009_en.htm#jls.

3. ΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

3.1. Συνοπτική παρουσίαση της προτεινόμενης δράσης

Η νέα οδηγία, πέραν των διατάξεων της ισχύουσας σήμερα απόφασης-πλαίσιο, θα περιλάβει τα ακόλουθα νέα στοιχεία:

3.1.1. Διατάξεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου

- Ορισμός,
- Επιβαρυντικές περιστάσεις και ποινές,
- Μη επιβολή κυρώσεων στο θύμα.

3.1.2. Δικαιοδοσία και δίωξη

- Ευρύτερος και πιο δεσμευτικός κανόνας εξωεδαφικής δικαιοδοσίας,
- Μέσα διερεύνησης.

3.1.3. Συνδρομή και στήριξη των θυμάτων

- Θέσπιση μηχανισμών έγκαιρου εντοπισμού και παροχής συνδρομής στα θύματα,
- Επίπεδο συνδρομής συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην απαραίτητη ιατρική περίθαλψη, την παροχή συμβουλών και την ψυχολογική βοήθεια,

- Ειδικά μέτρα για τα παιδιά.

3.1.4. Προστασία των θυμάτων στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών

- Ειδική μεταχείριση για την πρόληψη επακόλουθης θυματοποίησης,
- Προστασία βάσει αξιολόγησης των κινδύνων,
- Παροχή νομικών συμβουλών και εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης.

3.1.5. Πρόληψη

- Ενέργειες με σκοπό την αποθάρρυνση της ζήτησης σεξουαλικών υπηρεσιών και φθηνού εργατικού δυναμικού,
- Επιμόρφωση,
- Ποινικοποίηση όσων κάνουν χρήση των υπηρεσιών προσώπου, εν γνώσει τους ότι πρόκειται για θύμα εμπορίας ανθρώπων.

3.1.6. Έλεγχος

- Ορισμός εθνικών εισηγητών ή δημιουργία ανάλογων μηχανισμών.

3.2. Προστιθέμενη αξία της πρότασης, σε σχέση με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 για την ανάληψη δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων

Η πρόταση βασίζεται στη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης και υιοθετεί την ίδια ολιστική προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει πρόληψη, δίωξη, προστασία των θυμάτων και έλεγχο. Επίσης, η πρόταση εμφανίζει τα ακόλουθα βασικά στοιχεία προστιθέμενης αξίας:

- Ακριβές επίπεδο ποινών προσαρμοσμένο στη βαρύτητα των αξιόποινων πράξεων (άρθρο 4).
- Ευρύτερο και πιο δεσμευτικό κανόνα εξωεδαφικής δικαιοδοσίας, που υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ασκούν δίωξη κατά των υπηκόων τους και των συνήθως διαμενόντων στο έδαφός τους εφόσον έχουν διαπράξει το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων εκτός του εδάφους του κράτους μέλους (άρθρο 9).
- Ευρύτερο πεδίο εφαρμογής της διάταξης για τη μη εφαρμογή ποινικών κυρώσεων στα θύματα για τη συμμετοχή τους σε παράνομες δραστηριότητες, ανεξάρτητα από τα παράνομα μέσα που χρησιμοποίησαν οι διακινητές (άρθρο 6).
- Υψηλότερο επίπεδο παροχής συνδρομής στα θύματα, ιδίως όσον αφορά την ιατρική περίθαλψη (άρθρο 10).
- Ειδικά μέτρα προστασίας για παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων (άρθρα 12-14)
- Επιπλέον, η ενσωμάτωση ανάλογων διατάξεων στο κεκτημένο της ΕΕ φανερώνει τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τον πιο δεσμευτικό χαρακτήρα της ενωσιακής έννομης τάξης, δηλαδή την άμεση έναρξη ισχύος και τον έλεγχο της εφαρμογής.

3.3. Νομική βάση

Το άρθρο 82 παρ. 2 και το άρθρο 83 παρ. 1 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Αρχή της επικουρικότητας

Οι στόχοι της πρότασης δεν είναι δυνατό να επιτευχθούν σε ικανοποιητικό βαθμό από τα κράτη μέλη για τους ακόλουθους λόγους.

Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες από τα κράτη μέλη, καθώς και συνεργασία σε διεθνές επίπεδο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών. Οι διαφορές όσον αφορά τη νομική μεταχείριση στα διάφορα κράτη μέλη παρεμποδίζουν τις συντονισμένες προσπάθειες και υπονομεύουν την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου και τη δικαστική συνεργασία.

Με τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα επιτευχθούν πληρέστερα οι στόχοι της πρότασης για τους ακόλουθους λόγους.

Η πρόταση θα επιτύχει την προσέγγιση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου των κρατών μελών, καθώς και των δικονομικών κανόνων, σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι η σημερινή απόφαση-πλαίσιο, γεγονός που θα έχει θετικό αντίκτυπο στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου και τη δικαστική συνεργασία, καθώς και στην παροχή προστασίας και συνδρομής στα θύματα. Η πρόταση συνάδει επομένως με την αρχή της επικουρικότητας.

5. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η πρόταση συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας δεδομένου ότι περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δεν υπερβαίνει τα απολύτως απαραίτητα για τον σκοπό αυτό.

6. ΕΠΙΛΟΓΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Προτεινόμενο μέσο: Οδηγία.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων είναι αναγκαία ή προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου ώστε να βελτιωθεί η συνεργασία στις ποινικές υποθέσεις. Προς τον σκοπό αυτό, η Συνθήκη προβλέπει ειδικά την έκδοση μόνο οδηγιών.

7. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

8. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

8.1. Κατάργηση της υφιστάμενης νομοθεσίας

Η θέσπιση της πρότασης θα επιφέρει την κατάργηση υφιστάμενης νομοθεσίας.

8.2. Πεδίο εδαφικής εφαρμογής

Η πρόταση απευθύνεται στα κράτη μέλη. Η εφαρμογή της μελλοντικής οδηγίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία και τη Δανία θα καθοριστεί σύμφωνα με τις διατάξεις των πρωτοκόλλων (αριθ. 21 και αριθ. 22) που προσαρτώνται στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 82 παράγραφος 2 και το άρθρο 83 παράγραφος 1,

την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹⁰,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών¹¹,

αφού διαβίβασαν το σχέδιο νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η εμπορία ανθρώπων συνιστά σοβαρό έγκλημα, το οποίο διαπράττεται συχνά στο πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ρητά απαγορευόμενη από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (2) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει δέσμευση όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων της εμπορίας. Για τον σκοπό αυτό, εκδόθηκε η απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19^{ης} Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,¹² καθώς και σχέδιο της ΕΕ για βέλτιστες πρακτικές, πρότυπα και διαδικασίες για την καταπολέμηση και την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων (2005/C 311/01)¹³. Παράλληλα προς αυτό, η ΕΕ διεξάγει ενέργειες σε χώρες προέλευσης και μεταφοράς θυμάτων που δεν είναι μέλη της ΕΕ, αποβλέποντας ειδικότερα στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, τη βελτίωση της εύαλωτης κατάστασης, την

¹⁰ ΕΕ C της , σ. .

¹¹ ΕΕ C της , σ.

¹² ΕΕ L 203 της 1.8.2002, σ. 1.

¹³ ΕΕ C 311 της 9.12.2005, σ. 1.

παροχή στήριξης και συνδρομής στα θύματα, την καταπολέμηση των βασικών αιτίων της εμπορίας ανθρώπων, και τη στήριξη των χωρών ώστε να εκπονήσουν κατάλληλη νομοθεσία για την πάταξη του φαινομένου αυτού. Εξάλλου, ο συντονισμός της δίωξης σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων θα διευκολυνθεί από τη θέσπιση της απόφασης-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις¹⁴.

- (3) Η παρούσα οδηγία υιοθετεί ολοκληρωμένη και ολιστική προσέγγιση όσον αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Βασικοί στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι η πιο σθεναρή πρόληψη και δίωξη, καθώς και η προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων. Τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα και συνεπώς κινδυνεύουν περισσότερο να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Όλες οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να εφαρμόζονται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού.¹⁵
- (4) Το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών του 2000 για την πρόληψη, καταστολή και δίωξη της εμπορίας προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος¹⁶, καθώς και η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων¹⁷ αποτελούν καθοριστικής σημασίας στάδια στη διαδικασία ενίσχυσης της διεθνούς συνεργασίας κατά της εμπορίας ανθρώπων.
- (5) Για να αντιμετωπιστούν πρόσφατες εξελίξεις του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, η παρούσα οδηγία υιοθετεί μια ευρύτερη έννοια ως προς το τι πρέπει να θεωρείται εμπορία ανθρώπων σε σχέση με την έννοια που λαμβάνεται υπόψη στην απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, και συνεπώς περιλαμβάνει πρόσθετες μορφές εκμετάλλευσης. Στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, η καταναγκαστική επαιτεία θα πρέπει να νοείται ως μορφή καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσίας όπως ορίζονται στη σύμβαση ILO αριθ. 29 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας της 29^{ης} Ιουνίου 1930 για καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία. Ως εκ τούτου, η εκμετάλλευση της επαιτείας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού της εμπορίας ανθρώπων μόνο εφόσον συντρέχουν όλα τα στοιχεία καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών. Υπό το πρίσμα της σχετικής νομολογίας, το κύρος της ενδεχόμενης συναίνεσης για την εκτέλεση αυτής της υπηρεσίας θα πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση. Εντούτοις, στις περιπτώσεις που ενέχεται παιδί, η ενδεχόμενη συναίνεση δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρείται έγκυρη. Ο όρος "εκμετάλλευση αξιοπoiνων δραστηριοτήτων" θα πρέπει να νοείται ως εκμετάλλευση προσώπου για τη διάπραξη, μεταξύ άλλων, μικροκλοπών, κλοπών σε καταστήματα και άλλων παρόμοιων πράξεων που υπόκεινται σε ποινές και συνεπάγονται οικονομικό όφελος. Ο ορισμός καλύπτει επίσης την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την αφαίρεση οργάνων, που μπορεί να

¹⁴ ΕΕ L 328 της 15.12.2009, σ. 42.

¹⁵ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, που έχει θεσπιστεί, έχει τεθεί προς υπογραφή, κύρωση και προσχώρηση σε αυτήν με το ψήφισμα αριθ. 44/25 της Γενικής Συνέλευσης της 20ής Νοεμβρίου 1989.

¹⁶ Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη, καταστολή και δίωξη της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος, Παλέρμιο, 2000.

¹⁷ Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, Βαρσοβία, 16.5.2005, Council of Europe Treaty Series N. 197.

συνδεθεί με την εμπορία οργάνων και συνιστά σοβαρή παραβίαση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της σωματικής ακεραιότητας.

- (6) Η αυστηρότητα των ποινών στην παρούσα οδηγία αντικατοπτρίζει την όλο και μεγαλύτερη ανησυχία στα κράτη μέλη σχετικά με την αυξανόμενη εμπορία ανθρώπων. Δεδομένης της σοβαρότητας του αδικήματος, η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην επίτευξη μεγαλύτερης εναρμόνισης και μεγαλύτερης αυστηρότητας των ποινών στην ΕΕ. Όταν το αδίκημα διαπράττεται υπό ορισμένες περιστάσεις, για παράδειγμα σε βάρος ιδιαίτερα ευάλωτου θύματος, η ποινή θα πρέπει να είναι αυστηρότερη. Στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, μεταξύ των ιδιαίτερα ευάλωτων προσώπων θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται τουλάχιστον όλα τα παιδιά καθώς και ενήλικες ιδιαίτερα ευάλωτοι για λόγους εγκυμοσύνης, υγείας ή αναπηρίας κατά τον χρόνο διάπραξης του αδικήματος. Όταν το αδίκημα είναι ιδιαίζόντως σοβαρό, για παράδειγμα όταν τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του θύματος ή όταν έχει χρησιμοποιηθεί σοβαρή βία ή έχει προκληθεί σοβαρή βλάβη στο θύμα, αυτό θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται σε ιδιαίτερα αυστηρές ποινές. Όταν στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας γίνεται αναφορά σε παράδοση, η αναφορά ερμηνεύεται σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών¹⁸.
- (7) Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει, σύμφωνα με τις βασικές αρχές των νομικών συστημάτων των σχετικών κρατών μελών, να προστατεύονται από τη δίωξη ή την επιβολή κυρώσεων για παράνομες δραστηριότητες, όπως π.χ. χρήση πλαστών εγγράφων ή αδικήματα που προβλέπονται στη νομοθεσία περί πορνείας ή μετανάστευσης, τις οποίες έχουν υποχρεωθεί να διαπράξουν ως άμεση συνέπεια της κατάστασής τους ως θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Σκοπός αυτής της προστασίας είναι να διασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων, να αποφευχθεί περαιτέρω θυματοποίηση και παράλληλα να ενθαρρυνθούν τα θύματα να προσέλθουν ως μάρτυρες στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά των δραστών. Η διασφάλιση αυτή δεν αποκλείει την δίωξη ή την επιβολή ποινής για αδικήματα που διαπράττει ή στα οποία συμμετέχει ένα πρόσωπο εκ προθέσεως.
- (8) Για να εξασφαλιστεί η επιτυχής διερεύνηση και δίωξη αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, η έναρξή τους δεν θα πρέπει να εξαρτάται από την κατάθεση μήνυσης ή έγκλησης εκ μέρους των θυμάτων. Η δίωξη πρέπει να επιτρέπεται για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ενηλικίωση του θύματος. Οι υπάλληλοι των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και δίωξης θα πρέπει να έχουν τύχει επαρκούς επιμόρφωσης, επίσης με σκοπό την ενίσχυση της εφαρμογής του διεθνούς δικαίου και της δικαστικής συνεργασίας. Όσοι είναι υπεύθυνοι για τη διερεύνηση και την άσκηση διώξεων στην περίπτωση αυτού του τύπου αδικημάτων θα πρέπει να έχουν επίσης πρόσβαση σε εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη διερεύνηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών ποινικών αδικημάτων· στα εργαλεία αυτά μπορεί να περιλαμβάνονται παρακολούθηση των επικοινωνιών, κεκαλυμμένη παρακολούθηση συμπεριλαμβανόμενης και της ηλεκτρονικής παρακολούθησης, παρακολούθηση τραπεζικών λογαριασμών και άλλες οικονομικής φύσεως έρευνες.

¹⁸

EE L 190 της 18.7.2002, σ. 1.

- (9) Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική δίωξη διεθνών σπειρών το κέντρο δράσης των οποίων τοποθετείται σε κράτος μέλος και οι οποίες διαπράττουν αδικήματα εμπορίας ανθρώπων σε τρίτες χώρες, θα πρέπει να θεμελιωθεί διεθνής δικαιοδοσία για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων στις περιπτώσεις που ο δράστης είναι υπήκοος κράτους μέλους ή συνήθως διαμένων σε αυτό και το αδίκημα διαπράττεται εκτός του εδάφους του εν λόγω κράτους μέλους. Ομοίως, θα πρέπει να θεμελιωθεί διεθνής δικαιοδοσία στις περιπτώσεις που το θύμα είναι υπήκοος κράτους μέλους ή συνήθως διαμένων σε αυτό, ή όταν το αδίκημα διαπράττεται για λογαριασμό νομικού προσώπου εγκαταστημένου στο έδαφος κράτους μέλους και το αδίκημα διαπράττεται εκτός του εδάφους του εν λόγω κράτους.
- (10) Ενώ η οδηγία 2004/81/EK της 29^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές¹⁹ προβλέπει την έκδοση τίτλου παραμονής για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, και η οδηγία 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών²⁰ ρυθμίζει την άσκηση από τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους του δικαιώματος να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από την απέλαση, η παρούσα οδηγία θεσπίζει ειδικά προστατευτικά μέτρα για κάθε θύμα εμπορίας ανθρώπων. Κατά συνέπεια, η παρούσα οδηγία δεν ασχολείται με τους όρους παραμονής τους στην επικράτεια των κρατών μελών.
- (11) Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να είναι σε θέση να απολαύουν κατά τρόπο αποτελεσματικό των δικαιωμάτων τους. Ως εκ τούτου, στα θύματα θα πρέπει να εξασφαλίζεται η παροχή συνδρομής και στήριξης πριν, κατά τη διάρκεια και για ικανό χρονικό διάστημα μετά τις ποινικές διαδικασίες. Για να είναι αποτελεσματική η συνδρομή και η στήριξη, είναι αναγκαίο να παρέχεται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την ενημέρωση και τη συναίνεση των θυμάτων έτσι ώστε να κατοχυρώνεται ότι τα θύματα συμφωνούν, για παράδειγμα, στη διεξαγωγή ενεργειών για την ανίχνευση ασθενειών ή άλλων βασικών μέτρων στήριξης. Στην παρεχόμενη συνδρομή και στήριξη θα πρέπει να περιλαμβάνεται μια ελάχιστη σειρά μέτρων αναγκαίων ώστε τα θύματα να μπορέσουν να συνέλθουν και να απαλλαγούν από τους διακινητές τους. Η πρακτική εφαρμογή αυτών των μέτρων θα πρέπει, με βάση την κατά περίπτωση αξιολόγηση που γίνεται σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, να λαμβάνει υπόψη την κατάσταση και τις ανάγκες του ενδιαφερόμενου προσώπου. Η συνδρομή και στήριξη πρέπει να παρέχεται αμέσως μόλις υπάρξει ένδειξη ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων και ανεξάρτητα από την προθυμία του να προσέλθει ως μάρτυρας. Η συνδρομή θα πρέπει να παρέχεται άνευ όρων τουλάχιστον μέχρις ότου οι αρμόδιες αρχές λάβουν οριστική απόφαση όσον αφορά την προθεσμία επίσκεψης και την άδεια διαμονής ή αποφασίσουν με άλλο τρόπο ότι το εν λόγω πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων. Αν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ταυτοποίησης ή την λήξη της προθεσμίας επίσκεψης το πρόσωπο δεν θεωρείται ως επιλέξιμο για άδεια διαμονής ή κατ' άλλον τρόπο δεν διαθέτει νόμιμη κατοικία στην χώρα, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν έχει την υποχρέωση να συνεχίσει την

¹⁹ EE L 261 της 6.8.2004, σ. 19.

²⁰ EE L 158 της 30.4.2004, σ. 77.

παροχή συνδρομής και στήριξης στο πρόσωπο αυτό δυνάμει της παρούσας οδηγίας. Κατά περίπτωση, η παροχή συνδρομής και στήριξης θα πρέπει να συνεχιστεί για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ολοκλήρωση των ποινικών διαδικασιών, για παράδειγμα αν συνεχίζεται η ιατρική περίθαλψη λόγω σοβαρής σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης οφειλόμενης στο αδίκημα ή αν κινδυνεύει η ασφάλεια του θύματος λόγω των καταθέσεων του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

- (12) Η απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες²¹ καθορίζει σειρά δικαιωμάτων των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα προστασίας και αποζημίωσης. Επιπλέον, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε νομικές συμβουλές και αντιπροσώπευση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης. Σκοπός της παροχής νομικών συμβουλών είναι η ενημέρωση των θυμάτων και η παροχή συμβουλών σε αυτά ως προς τις διάφορες δυνατότητές που τους παρέχονται. Η παροχή νομικών συμβουλών και νομικής αντιπροσώπευσης πρέπει να είναι δωρεάν τουλάχιστον όταν το θύμα δεν έχει επαρκείς οικονομικούς πόρους κατά τρόπο σύμφωνο με τις εσωτερικές διαδικασίες των κρατών μελών. Δεδομένου ότι θύματα παιδικής ηλικίας δεν είναι πιθανόν να διαθέτουν τέτοιους πόρους, η παροχή νομικών συμβουλών και νομικής αντιπροσώπευσης θα είναι στην πράξη δωρεάν. Επιπλέον, με βάση την ατομική εκτίμηση κινδύνου που διεξάγεται σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, τα θύματα θα πρέπει να προστατεύονται από αντίποινα, εκφοβισμό και από τον κίνδυνο επαναθυματοποίησής τους.
- (13) Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων που έχουν ήδη υποστεί την κακοποίηση και την εξευτελιστική μεταχείριση που συνεπάγεται συνήθως η εμπορία ανθρώπων, όπως σεξουαλική εκμετάλλευση, βιασμό, πρακτικές δουλείας και την αφαίρεση οργάνων, θα πρέπει να προστατεύονται από επακόλουθη θυματοποίηση και περαιτέρω τραύματα κατά την ποινική διαδικασία. Προς τον σκοπό αυτό, τα θύματα εμπορίας θα πρέπει, κατά την ποινική έρευνα και διαδικασία να τυγχάνουν της κατάλληλης μεταχείρισης για τις ατομικές τους ανάγκες. Η αξιολόγηση των ατομικών αναγκών θα λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η ηλικία, εγκυμοσύνη, υγεία, αναπηρία και άλλες ατομικές συνθήκες, καθώς επίσης και τις σωματικές και ψυχολογικές συνέπειες του ποινικού αδικήματος το οποίο υπέστη το θύμα. Η απόφαση εφαρμογής ή μη της μεταχείρισης αυτής και ο τρόπος εφαρμογής λαμβάνεται για κάθε απόφαση χωριστά, τηρουμένων των κριτηρίων που ορίζονται στην εθνική νομοθεσία τους καθώς και της εξουσίας εκτίμησης, της πρακτικής και των κατευθύνσεων των δικαστηρίων.
- (14) Επιπλέον των μέτρων που προβλέπονται για όλα τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι προβλέπονται ειδικά μέτρα συνδρομής, στήριξης και προστασίας για τα θύματα παιδικής ηλικίας. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να παρέχονται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού και σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού. Όταν η ηλικία του προσώπου που υπέστη το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων είναι αβέβαιη και υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι το πρόσωπο είναι κάτω των 18 ετών, το πρόσωπο θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί και τυγχάνει άμεσης συνδρομής, στήριξης και προστασίας. Τα μέτρα συνδρομής και στήριξης θυμάτων παιδικής ηλικίας θα πρέπει να επικεντρώνονται στη σωματική και ψυχολογική αποκατάστασή τους και σε μια βιώσιμη λύση για το εν λόγω πρόσωπο. Δεδομένου ότι το θύμα παιδικής ηλικίας θα

²¹ ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 1.

πρέπει να επανενταχθεί στην κοινωνία το ταχύτερο δυνατό, τα μέτρα θα πρέπει κατ' ανάγκη να περιλαμβάνουν και το δικαίωμα πρόσβασης σε εκπαίδευση. Επειδή τα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, θα πρέπει να υπάρξουν πρόσθετα μέτρα προστασίας που θα τα καλύψουν κατά τις συνεντεύξεις που αποτελούν τμήμα της ποινικής έρευνας και διαδικασίας..

- (15) Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να θεσπίσει ή/και να ενισχύσει τις πολιτικές παρεμπόδισης της εμπορίας ανθρώπων καθώς επίσης να λάβει μέτρα για την αποθάρρυνση της ζήτησης που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, καθώς και μέτρα για να περιοριστεί ο κίνδυνος ύπαρξης θυμάτων, και τούτο μέσω της έρευνας, της πληροφόρησης, της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης. Κατά τις πρωτοβουλίες αυτές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσεγγίζουν το θέμα λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου και τα δικαιώματα των παιδιών. Κάθε λειτουργός που ενδέχεται να έρθει σε επαφή με θύματα ή με ενδεχόμενα θύματα εμπορίας ανθρώπων πρέπει να είναι δεόντως καταρτισμένος προκειμένου να μπορεί να εντοπίζει τα θύματα και να ασχολείται με αυτά. Η εν λόγω υποχρέωση επιμόρφωσης αφορά ειδικότερα αστυνομικούς υπαλλήλους, μεθοριακούς φρουρούς, επιθεωρητές εργασίας, υγειονομικό προσωπικό και προξενικό προσωπικό, αλλά, ανάλογα με τοπικές συνθήκες, θα μπορούσε να αφορά και άλλες ομάδες δημοσίων λειτουργών που ενδέχεται να συναντήσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων κατά την άσκηση της εργασίας τους.
- (16) Η οδηγία 2009/52/EK της 18^{ης} Ιουνίου 2009 σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών²² προβλέπει την επιβολή κυρώσεων στους εργοδότες που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι, μολονότι δεν έχουν κατηγορηθεί ή καταδικαστεί για εμπορία ανθρώπων, χρησιμοποιούν την εργασία ή τις υπηρεσίες προσώπου, γνωρίζοντας ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας. Πέραν αυτού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων σε εκείνους που χρησιμοποιούν οποιαδήποτε υπηρεσία παρέχεται από θύμα εμπορίας, γνωρίζοντας ότι πρόκειται για θύμα εμπορίας. Αυτή η ευρύτερη ποινικοποίηση θα μπορούσε να συμπεριλάβει εργοδότες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και υπηκόων της ΕΕ, καθώς και τους αγοραστές σεξουαλικών υπηρεσιών από οποιοδήποτε θύμα εμπορίας, ανεξαρτήτως της εθνικότητάς τους.
- (17) Από τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργηθούν εθνικά συστήματα παρακολούθησης, όπως οι εθνικοί εισηγητές ή ανάλογοι μηχανισμοί, κατά τον τρόπο που αυτά θεωρούν κατάλληλο σύμφωνα με την εσωτερική τους οργάνωση και λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ελάχιστης υποδομής για συγκεκριμένες περιπτώσεις, με σκοπό τη διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τις τάσεις που επικρατούν στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, τη στάθμιση των αποτελεσμάτων των ενεργειών κατά της εμπορίας, καθώς και την τακτική υποβολή αναφορών στις αντίστοιχες εθνικές υπηρεσίες.
- (18) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, συγκεκριμένα η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από μόνα τα κράτη μέλη και μπορεί, ως εκ τούτου, λόγω της κλίμακας και των συνεπειών της, να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η ΕΕ μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή

²² EE L 126 της 30.6.2009, σ. 24.

της επικουρικότητας, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 3 και το άρθρο 5 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνεται στο τελευταίο αυτό άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του υπόψη στόχου.

- (19) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδιαίτερα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την απαγόρευση της δουλείας, την καταναγκαστική εργασία και την εμπορία ανθρώπων, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων και εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης, τα δικαιώματα του παιδιού, το δικαίωμα της ελευθερίας και της ασφάλειας, την ελεύθερη έκφραση και πληροφόρηση, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτης δίκης, και τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία αποβλέπει στον πλήρη σεβασμό αυτών των δικαιωμάτων και πρέπει να εφαρμοστεί ανάλογα.
- (20) [Σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2, 3 και 4 του Πρωτοκόλλου (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στη θέσπιση και εφαρμογή της παρούσας οδηγίας] Ή [Με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν στη θέσπιση της οδηγίας και δεν δεσμεύονται από την εφαρμογή της ούτε υπόκεινται σε αυτήν]. Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του Πρωτοκόλλου (αριθ. 22) για τη θέση της Δανίας, που έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της οδηγίας και συνεπώς δεν δεσμεύεται από την εφαρμογή της ούτε υπόκειται σε αυτήν.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1 **Θέμα**

Η παρούσα οδηγία αποβλέπει στη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων. Αποβλέπει επίσης στην θέσπιση ορισμένων κοινών διατάξεων που θα ενισχύσουν την πρόληψη του εγκλήματος και την προστασία των θυμάτων.

Άρθρο 2 **Αδικήματα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τιμωρούνται οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις:

Η πρόσληψη, μεταφορά, διακίνηση, στέγαση ή υποδοχή προσώπων, συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των

προσώπων αυτών, με την απειλή της χρήσης ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με πληρωμή ή αποδοχή χρημάτων ή άλλων απολαβών για την εξασφάλιση της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου, για σκοπούς εκμετάλλευσης.

2. Υπάρχει κατάχρηση ευάλωτης κατάστασης όταν το πρόσωπο δεν έχει άλλη πραγματική ή παραδεκτή επιλογή από το να υποστεί τη συγκεκριμένη κατάχρηση.
3. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, τη δουλεία ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλεία, την οικιακή δουλεία, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων.
4. Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εκμετάλλευσή του, σκοπούμενη ή πραγματική, είναι αδιάφορη εάν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1.
5. Όταν η πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αφορά παιδί, συνιστά αξιόποινη πράξη εμπορίας ανθρώπων ακόμη και εάν δεν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1.
6. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "παιδί" νοείται κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών.

Άρθρο 3

Ηθική αυτουργία, υποβοήθηση, συνεργία και απόπειρα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τιμωρείται η ηθική αυτουργία, η υποβοήθηση, η συνεργία ή η απόπειρα διάπραξης αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 2.

Άρθρο 4

Ποινές

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τιμωρούνται τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2 με στερητική της ελευθερίας ποινή το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον πέντε έτη.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τιμωρούνται τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2 με στερητική της ελευθερίας ποινή το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα έτη στις περιπτώσεις που το αδίκημα διεπράχθη υπό μία από τις ακόλουθες περιστάσεις:
 - (α) το αδίκημα διεπράχθη από δημόσιο λειτουργό κατά την άσκηση των καθηκόντων του/της,

- (β) το αδίκημα διεπράχθη σε βάρος ιδιαίτερα ευάλωτου θύματος· στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας αυτό περιλαμβάνει τουλάχιστον θύματα παιδικής ηλικίας, και ιδιαίτερα ευάλωτους ενήλικες λόγω εγκυμοσύνης, υγείας ή αναπηρίας,
 - (γ) το αδίκημα διεπράχθη στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ²³,
 - (δ) το αδίκημα, εσκεμμένα ή λόγω σοβαρής αμέλειας, έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του θύματος,
 - (ε) το αδίκημα διαπράχθηκε με τη χρήση σοβαρής βίας ή προκάλεσε ιδιαίτερα σοβαρή βλάβη στο θύμα.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές, οι οποίες μπορούν να συνδυασθούν με έκδοση.

Άρθρο 5

Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 τα οποία διαπράττονται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε ενεργεί ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου, το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση:
- (α) την εξουσία αντιπροσώπευσης του νομικού προσώπου, ή
 - (β) το δικαίωμα λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου, ή
 - (γ) το δικαίωμα άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.
2. Επίσης, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη και στις περιπτώσεις όπου η απουσία εποπτείας ή ελέγχου από πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή τη διάπραξη αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 προς όφελος του συγκεκριμένου νομικού προσώπου από πρόσωπο που ενεργεί υπό τη δικαιοδοσία του.
3. Η ευθύνη του νομικού προσώπου βάσει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη φυσικών προσώπων που συμμετέχουν ως αυτουργοί, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί σε αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 2 και 3.
4. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ως "νομικό πρόσωπο" νοείται κάθε οντότητα που έχει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εξαιρουμένων των κρατών ή δημοσίων οργανισμών που ασκούν κρατική εξουσία και των δημοσίων διεθνών οργανισμών.

²³ ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42.

Άρθρο 6
Κυρώσεις εις βάρος νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη βάσει του άρθρου 5 παράγραφοι 1 και 2 υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές ή πρόστιμα, και, ενδεχομένως, άλλες κυρώσεις, όπως:
 - (α) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις,
 - (β) μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας,
 - (γ) θέση υπό δικαστική εποπτεία,
 - (δ) δικαστική εκκαθάριση,
 - (ε) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος.

Άρθρο 7
Απουσία δίωξης ή επιβολής κυρώσεων στο θύμα

Τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις βασικές αρχές του οικείου νομικού συστήματος, προβλέπουν τη δυνατότητα να μην ασκηθεί δίωξη ή να μην επιβληθούν ποινικές κυρώσεις σε θύματα εμπορίας ανθρώπων λόγω της συμμετοχής τους σε παράνομες δραστηριότητες εφόσον η συμμετοχή αυτή ήταν άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι αποτέλεσαν θύματα των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2.

Άρθρο 8
Ποινική έρευνα και δίωξη

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 δεν εξαρτώνται από μήνυση ή καταγγελία του θύματος και ότι η ποινική διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί ακόμα και αν το θύμα αποσύρει την κατάθεσή του.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 διώκονται για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ενηλικίωση του θύματος.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα, οι μονάδες ή οι υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, τυγχάνουν της ανάλογης επιμόρφωσης.
4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τεθούν στη διάθεση των προσώπων, μονάδων ή υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3,

αποτελεσματικά εργαλεία έρευνας, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας.

Άρθρο 9 **Διεθνής δικαιοδοσία**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 εφόσον:
 - (α) το αδίκημα διαπράττεται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στο έδαφός τους, ή
 - (β) ο δράστης του αδικήματος είναι υπήκοος τους ή έχει τη συνήθη κατοικία του στο έδαφός τους, ή
 - (γ) το αδίκημα διαπράττεται σε βάρος ενός εκ των υπηκόων τους ή σε βάρος προσώπου που έχει τη συνήθη κατοικία του στο έδαφός τους, ή
 - (δ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στο έδαφός τους.
2. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει ότι δεν θα ισχύουν ή ότι θα ισχύουν μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι κανόνες δικαιοδοσίας που ορίζονται στην παράγραφο 1 στοιχεία γ) και δ) εφόσον το αδίκημα διαπράττεται εκτός του εδάφους του.
3. Για την ποινική δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 που διαπράττονται εκτός του εδάφους του ενδιαφερόμενου κράτους, όσον αφορά την παράγραφο 1 στοιχείο β), κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι η δικαιοδοσία του δεν εξαρτάται από τον όρο ότι:
 - (α) οι συγκεκριμένες πράξεις συνιστούν ποινικά αδικήματα στον τόπο που διαπράχθηκαν, ή
 - (β) ποινική δίωξη μπορεί να κινηθεί μόνο μετά από μήνυση του θύματος στον τόπο τέλεσης του αδικήματος ή καταγγελία προερχόμενη από το κράτος στο έδαφος του οποίου διαπράχθηκε το αδίκημα.
4. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν ανάλογα την Επιτροπή σχετικά με την απόφασή τους να εφαρμόσουν την παράγραφο 2, προσδιορίζοντας ενδεχομένως τις ειδικές περιπτώσεις ή περιστάσεις στις οποίες εφαρμόζεται η απόφαση.

Άρθρο 10 **Παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα εμπορίας ανθρώπων**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα πριν, κατά τη διάρκεια και για κατάλληλο χρονικό διάστημα μετά το πέρας της ποινικής διαδικασίας, ώστε να τους δώσουν τη δυνατότητα να ασκήσουν τα δικαιώματά τους που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ της 15^{ης} Μαρτίου 2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, καθώς και στην παρούσα οδηγία.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι παρέχεται συνδρομή και στήριξη σε ένα πρόσωπο αμέσως μόλις οι αρμόδιες αρχές έχουν λόγους να πιστεύουν ότι έχει διαπραχθεί εις βάρος του συγκεκριμένου προσώπου κάποιο εκ των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι η παροχή συνδρομής και στήριξης σε θύμα δεν εξαρτάται από την προθυμία του θύματος να προσέλθει ως μάρτυρας.
4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συσταθούν κατάλληλοι μηχανισμοί που αποβλέπουν στον έγκαιρο εντοπισμό θυμάτων και στην παροχή συνδρομής και βοήθειας σε αυτά, σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις στήριξης.
5. Τα μέτρα συνδρομής και στήριξης που αναφέρονται στην παράγραφο 2 παρέχονται στα θύματα μετά από προηγούμενη ενημέρωσή τους και συναίνεσή τους. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τουλάχιστον ένα επίπεδο ζωής ικανό να εξασφαλίσει τη διαβίωση των θυμάτων με μέτρα όπως κατάλληλη και ασφαλή στέγη και υλική βοήθεια καθώς και ιατρική περίθαλψη συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής βοήθειας, παροχή συμβουλών και ενημέρωση σε γλώσσα που καταλαβαίνουν, υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας κατά περίπτωση, και πρόσβαση σε εκπαίδευση για τα παιδιά. Τα κράτη μέλη προστρέχουν σε θύματα με ειδικές ανάγκες.

Άρθρο 11

Προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας

1. Τα μέτρα προστασίας που αναφέρονται στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται επί πλέον των δικαιωμάτων που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ.
2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομικές συμβουλές και νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης. Η νομική εκπροσώπηση γίνεται δωρεάν εφόσον το θύμα δεν διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους. Η παράγραφος αυτή ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 14 παράγραφος 2 όταν το θύμα είναι παιδικής ηλικίας.
3. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, τα κράτη μέλη επιτρέπουν, εφόσον αυτό είναι σύμφωνο προς τις βασικές αρχές του νομικού τους συστήματος και κατά περίπτωση, να μην αποκαλυφθεί η ταυτότητα ενός θύματος εμπορίας ανθρώπων που προσέρχεται ως μάρτυρας.
4. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν της δέουσας προστασίας βάσει ατομικής αξιολόγησης κινδύνου, μεταξύ άλλων έχοντας πρόσβαση σε προγράμματα προστασίας μαρτύρων ή άλλα παρόμοια μέτρα, αν χρειάζεται και σύμφωνα με τους λόγους που ορίζονται από τις εθνικές νομοθεσίες και διαδικασίες.
5. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, και λαμβανομένης υπόψη της ατομικής αξιολόγησης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών της προσωπικής κατάστασης

του θύματος, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης που αποβλέπει στην αποτροπή επακόλουθης θυματοποίησης, αποφεύγοντας στο μέτρο του δυνατού, και τηρουμένων των κριτηρίων που ορίζονται στην εθνική νομοθεσία καθώς και της εξουσίας εκτίμησης, της πρακτικής και των κατευθύνσεων των δικαστηρίων:

- (α) κάθε άσκοπη επανάληψη συνεντεύξεων κατά το στάδιο της διερεύνησης, δίωξης και εκδίκασης,
- (β) κάθε οπτική επαφή μεταξύ θυμάτων και δραστών συμπεριλαμβανομένης της κατάθεσης, όπως π.χ. σε συνεντεύξεις και σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μέσα, μεταξύ των οποίων και η χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών,
- (γ) κάθε κατάθεση σε δημόσια συνεδρίαση,
- (δ) άσκοπες ερωτήσεις σχετικά με την ιδιωτική ζωή των θυμάτων.

Άρθρο 12

Γενικές διατάξεις για τα μέτρα συνδρομής, στήριξης και προστασίας των παιδιών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων

1. Στα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων παρέχεται συνδρομή, στήριξη και προστασία, λαμβανομένων υπόψη των ύψιστων συμφερόντων του παιδιού.
2. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε σε περίπτωση αβεβαιότητας όσον αφορά την ηλικία του θύματος εμπορίας ανθρώπων και όταν υπάρχουν λόγοι να πιστευτεί ότι πρόκειται περί παιδιού, το εν λόγω πρόσωπο να θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί και να αποκτά άμεση πρόσβαση σε συνδρομή, στήριξη και προστασία, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14.

Άρθρο 13

Παροχή συνδρομής και στήριξης σε παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι ειδικές ενέργειες που προορίζονται να συνδράμουν και να στηρίξουν τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στο πλαίσιο της φυσικής και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασής τους, θεσπίζονται μετά από ατομική εκτίμηση της προσωπικής κατάστασης καθενός παιδιού θύματος, λαμβάνοντας υπόψη την άποψή του, τις ανάγκες του και τις ανησυχίες του.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν, κατά περίπτωση και κατά το δυνατόν, μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν συνδρομή και στήριξη στην οικογένεια του παιδιού που έχει πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων, όταν η οικογένεια ευρίσκεται στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη, κατά περίπτωση και κατά το δυνατόν, εφαρμόζουν στην οικογένεια τις διατάξεις του άρθρου 4 της απόφασης-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου.
3. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται επί πλέον του άρθρου 10.

Προστασία των παιδιών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας, οι δικαστικές αρχές διορίζουν ειδικό εκπρόσωπο για το παιδί που είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, στην περίπτωση που, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από την εκπροσώπηση του παιδιού λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού θύματος ή στην περίπτωση που το παιδί είναι ασυνόδευτο ή αποχωρισμένο από την οικογένειά του.
2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα παιδικής ηλικίας έχουν άμεση πρόσβαση σε δωρεάν νομικές συμβουλές και δωρεάν νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης.
3. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που αφορά τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3:
 - (α) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας πραγματοποιούνται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση από τότε που έχουν αναφερθεί τα γεγονότα στις αρμόδιες αρχές,
 - (β) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας πραγματοποιούνται, εφόσον είναι αναγκαίο, σε χώρους σχεδιασμένους ή προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό,
 - (γ) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας διεξάγονται από επαγγελματίες εκπαιδευμένους προς τον σκοπό αυτό ή με τη βοήθειά τους,
 - (δ) τα ίδια πρόσωπα, εάν αυτό είναι δυνατόν και κατά περίπτωση, διεξάγουν όλες τις συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας,
 - (ε) ο αριθμός των συνεντεύξεων είναι όσο το δυνατόν πιο περιορισμένος και οι συνεντεύξεις διεξάγονται όπου αυτό είναι αυστηρά αναγκαίο για τον σκοπό των ποινικών διαδικασιών,
 - (στ) το θύμα παιδικής ηλικίας μπορεί να συνοδεύεται από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ή, κατά περίπτωση, από ένα ενήλικα της επιλογής του, εκτός αν έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για το αντίθετο σχετικά με αυτό το πρόσωπο.
4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο ποινικής έρευνας σχετικά με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, όλες οι συνεντεύξεις με τα θύματα παιδικής ηλικίας ή, κατά περίπτωση, εκείνες που ο μάρτυρας είναι παιδί, μπορούν να μαγνητοσκοπηθούν, και ότι οι μαγνητοσκοπημένες συνεντεύξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία κατά την ποινική διαδικασία, σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.
5. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας σχετικά με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, ο δικαστής μπορεί να διατάξει ότι:

- (α) η ακροαματική διαδικασία μπορεί να διεξαχθεί χωρίς την παρουσία κοινού,
 - (β) το θύμα παιδικής ηλικίας μπορεί να τύχει ακρόασης χωρίς να είναι παρόν, κυρίως με τη χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών.
6. Οι παράγραφοι 1, 3, 4 και 5 εφαρμόζονται επί πλέον του άρθρου 11.

Άρθρο 15 **Πρόληψη**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την αποθάρρυνση της ζήτησης που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης που συνδέονται με την εμπορία ανθρώπων.
2. Τα κράτη μέλη προβαίνουν σε κατάλληλες ενέργειες, όπως ενημερωτικές εκστρατείες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, προγράμματα έρευνας και εκπαίδευσης, ενδεχομένως σε συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό του κινδύνου που υφίσταται για τα άτομα, και ιδιαίτερα τα παιδιά, να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων.
3. Τα κράτη μέλη προωθούν την τακτική επιμόρφωση των λειτουργών που ενδέχεται να έλθουν σε επαφή με θύματα και δυνητικά θύματα, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών που εργάζονται στην πρώτη γραμμή, των μεθοριακών φρουρών, των επιθεωρητών εργασίας, του υγειονομικού και προξενικού προσωπικού, με σκοπό να τους δοθεί η δυνατότητα να εντοπίζουν και να αναλαμβάνουν τα θύματα και τα δυνητικά θύματα της εμπορίας ανθρώπων.
4. Τα κράτη μέλη εξετάζουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων για την ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της εκμετάλλευσης που αναφέρεται στο άρθρο 2 εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα ενός εκ των αδικημάτων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.

Άρθρο 16 **Εθνικοί εισηγητές ή ισοδύναμοι μηχανισμοί**

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον διορισμό εθνικών εισηγητών ή τη δημιουργία άλλων ανάλογων μηχανισμών. Τα καθήκοντα των μηχανισμών αυτών περιλαμβάνουν τη διεξαγωγή εκτιμήσεων σχετικά με τις τάσεις ως προς την εμπορία ανθρώπων, τη στάθμιση των αποτελεσμάτων των ενεργειών κατά της εμπορίας, καθώς και την τακτική υποβολή αναφορών στις αντίστοιχες εθνικές υπηρεσίες.

Άρθρο 17 **Κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ ΔΕΥ του Συμβουλίου**

Με την παρούσα καταργείται η απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών ως προς τις προθεσμίες μεταφοράς στην εθνική νομοθεσία.

Οι παραπομπές στην καταργηθείσα απόφαση-πλαίσιο θεωρούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 18 **Μεταφορά**

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο [ΔΥΟ ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ]. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων καθώς και πίνακα αντιστοιχίας μεταξύ αυτών και της παρούσας οδηγίας.
2. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν ή συνοδεύονται από παραπομπή στην παρούσα οδηγία κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.
3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των κυρίων διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας που θεσπίζουν στον τομέα ο οποίος καλύπτεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 19 **Υποβολή εκθέσεων**

1. Το αργότερο [τέσσερα έτη από την έκδοσή της] και κάθε τρία έτη στο εξής, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση με ενδεχόμενες αναγκαίες προτάσεις.
2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται για τη σύνταξη της έκθεσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1. Οι πληροφορίες περιλαμβάνουν λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που έχουν ληφθεί δυνάμει του άρθρου 8 και των άρθρων 10 έως 16, καθώς και περιγραφή του σκεπτικού σχετικά με δυνατά μέτρα τα οποία θα ληφθούν δυνάμει του άρθρου 15 παράγραφος 4.

Άρθρο 20 **Έναρξη ισχύος**

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την 20ή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 21 **Αποδέκτες**

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

*Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος*

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*